

løb ikke bør indskrives som en ny foranstaltning i straffeloven, men at det bør være et socialt koncept, som kan gives af retten som vilkår for en betinget dom eller besluttes af kriminalforsorgen ved overførsel til afsoning af frihedsstraf i socialt regi efter straffelovens § 49, stk. 2. Der henvises til rapporten s. 130 og 148-150.

Kommunernes Landsforenings repræsentant i ekspertgruppen har tilkendegivet, at det efter foreningens opfattelse henhører under regeringen og Folketinget at træffe beslutning om indførelse af en særlig ungdomssanktion og foretage de principielle overvejelser, denne sanktion giver anledning til, jf. rapporten s. 130.

Ekspertgruppens overvejelser og flertallets forslag vedrørende unge lovovertrædere på 15-17 år gennemgås nærmere nedenfor i pkt. 4.

3.2. For så vidt angår *børn og unge under den kriminelle lavalder* peger ekspertgruppen på, at ungdomssanktionen efter sin karakter af strafferetlig retsfølge ikke er anvendelig over for denne persongruppe.

For så vidt angår unge under 15 år er det ekspertgruppens vurdering, at serviceloven nu – i kraft af de ændringer, der trådte i kraft den 1. januar i år – i langt de fleste tilfælde giver tilstrækkelige muligheder for en reaktion med et socialt indhold, herunder med mulighed for at fastholde den pågældende med henblik på behandling, hvis et barn eller en ung under 15 år begår alvorligere kriminalitet.

Med henblik på at sikre, at den nødvendige indsats kan iværksættes så hurtigt som muligt, efter at en ung har begået alvorligere kriminalitet, foreslår ekspertgruppen, at der indføres en pligt for kommunen til at udarbejde en foreløbig handleplan senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om kriminaliteten. Ekspertgruppen har foreslået, at pligten – på samme måde som den nugældende bestemmelse i servicelovens § 58 a om pligt til at udarbejde handleplaner – ikke kun kommer til at gælde i forhold til børn og unge under 15 år, men også i forhold til unge lovovertrædere på 15 til 17 år.

Ekspertgruppens overvejelser og forslag vedrørende børn og unge under 15 år, der har begået alvorligere kriminalitet, gennemgås nærmere nedenfor i pkt. 5.

4. Unge lovovertrædere på 15-17 år

4.1. Gældende ret

Som udgangspunkt gælder det almindelige strafferetlige sanktionssystem for unge lovovertrædere på 15-17 år. Det gælder således både straffelovens regler og retsplejelovens bestemmelser om strafferetlig forfølgning, herunder efterforskning, tiltalerejsning og

domstolenes behandling af straffesager. De almindelige sanktionsformer finder ligeledes anvendelse. På en række punkter indeholder lovgivningen dog særlige bestemmelser for unge under 18 år.

I det følgende gives en oversigt over gældende ret på dette område. En mere udførlig gennemgang findes i rapporten s. 36-52.

4.1.1. Varetægtsfængsling

Unge lovovertrædere på 15-17 år varetægtsfængsles som udgangspunkt efter de samme regler, som gælder for personer over 18 år. Reglerne herom findes i retsplejelovens kapitel 70.

Det følger af retsplejelovens § 765, stk. 1, om såkaldt »surrogatfængsling«, at hvis betingelserne for varetægtsfængsling er til stede, men varetægtsfængslingens øjemed kan opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, træffer retten med den sigtedes samtykke bestemmelse derom. Retten kan herunder bestemme, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution (§ 765, stk. 2, nr. 3).

I langt de fleste tilfælde sker varetægtsfængsling af sigtede personer under 18 år i form af surrogatfængsling efter retsplejelovens § 765. De sikrede sociale institutioner benyttes i videst muligt omfang som varetægtsurrogat. Er der ikke umiddelbart plads på en sikret afdeling, placeres den unge i arresthus, indtil overførslen til en sikret institution i praksis kan ske.

4.1.2. Sanktionstyper og sanktionsvalget

Bødestraf til unge lovovertrædere vil i almindelighed blive fastsat til et mindre beløb end bøder til voksne lovovertrædere. Lykkes det ikke at inddrive en ubetalt bøde, og eftergives bøden ikke, træder i bødens sted en forvandlingsstraf i form af hæfte eller fængsel, jf. straffelovens § 53. Her gælder der imidlertid en særegel om, at der i almindelighed ikke må anvendes bødeforvandlingsstraf over for personer under 18 år.

Et *tiltalefrafald* er en afgørelse, der træffes af anklagemyndigheden, og som indebærer, at den sigtede anses for skyldig. Et tiltalefrafald kan være uden vilkår, men der er også mulighed for at knytte vilkår til et tiltalefrafald.

Efter retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 2, kan tiltale i en sag helt eller delvis frafaldes i tilfælde, hvor det i medfør af § 723, stk. 1, fastsættes som vilkår, at sigtede undergives hjælpeforanstaltninger efter § 40 i lov om social service. Det følger endvidere af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 3, at tiltale i en sag helt eller delvis kan frafaldes i tilfælde, hvor sigtede var under 18 år på gerningstidspunktet, og der fastsættes vilkår efter retsplejelovens § 723, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan der fastsættes vilkår om, at sigtede betaler